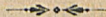

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

15 Août 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 327

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Âlâ kâğıdlısı

5 liradır

ADRES

Cığaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi altıncı sene

15 Ağustos 1931

DÜNYANIN YENİ KHUDAVENDLERİ

Amerika hégemoniasi

Geçen sayıdan ma'bad

Sa'y ile sermayenin müşareketi Avrupa « Bourgeois » larının 'azim bir ekseriyyetine nasib olmayan bir refahı işçi sınıflara te'min etdi. Bir kavmin mukadderatında idéalın rolunu ve idéalı kazanmanın uzun zamana ihtiyacını , Muttehide'i Amerikanın zimamdarları eyi anlamış oldudlarından ihtiva etdikleri kuruntu hissesine rağmen , mevcut idéalleri muhafazaya gayret ederler . Bu, Amerika Darülfünunlarının Pragmatist nazariyyesinin, İngiliz filosoflarının « Utilitarsme » inin yakın 'akribası olan pragmatique nazariyyenin, ictima'ı bir tatbikidir. Mufidlik ictima'î kıymetlerin kistası olduğundan Amerikalı, eski i'tikadlarını muhafazaya , latin nationalistinin bu i'tikadları tahrib etmek için şarf ettiği ihtimam kadar ihtimam sarf eder .

Muttehide'i Amerika Hukukı beşeri debdebeyle taknin etmemişdir, fakat ezbercilik müsabekasıyla Avrupada idame olunan sınıflar farkları, burada mechuldur. İşçi takım, Avokat, Professeur , hep 'aynı derecede mu'teberdirler ve hidmitlerinin başına intihab ile gelindiğinden, bir sınıfdau diğerine kolayca geçilir .

Basit hammallar, vilâyet valileri hattâ Cumhur Re'isi olmuştur. İyi 'a'ileden geneler, tahsil masraflarını tesviye etmek için, hiç bir kimşenin hürmetini gayb etmeksizin , akşamları kahve garsonluğu ederler. [1]

Sa'yin « Rationalisation » u [2] sayesinde Amerikalı işçiler tedricen ihtisas sahibi olmuşlardır ve her ân daha ziyade istihsal ederler . Fazla istihsali intac ve işsizlik muvellidi az

istihlâki da'vet edinceye kadar bu vaz'iiyet, iktisaden, pek faydalıdır. Bu devrin zaten başladığını görüyoruz :

O halde, bu vaz'iiyetden, Tarihin her devrinde siyasi here ü merclerin mukaddemesi olmuş olan vahim enamî hoşnudsuzluklar tevellud edecektir .

Hali hazırda , Muttehide'i Amerika , vaktile borelusu olduğu Avrupanın alacaklısıdır ; ve muvaffakiyyetlerinden mağrur olarak Avrupaya khudavendane hitab etmeye alışıyor , kavmler arasında mücadele tehdidlerinin ve daha ziade her kavim için sınıflar mubarezelerinin kemirdiği bu eski dünyaya ba'zı mertebe istihfaf ile bakıyor .

Bu istihfafı bi pervâ şunun içinde gösterebilir ki Harb neticesi olan istikrazlar Avrupa servetinin büyük bir kısmını Muttehide'i Amerikaya geçirmiştir ve Re'isi Cumhur Coolidge in haklı olarak nazarı dikkata vaz' ettiği veçh ile Almanya borcunun bir kısmını Amerikadan yaptığı istikraz sayesinde vermiştir .

Fakat Muttehide'i Amerika nın hatası amerikaya ihracatı nihayeti emirde aşağı yukarı gayrı mümkün kılan gömrük ta'rifelerini artırmasıdır. Halbuki bir milletin, idhalatı ancak ihracatı ile te'diyye ettiğini her kes bilir. Ecebi istihsalatına hududlarını kapayarak Amerika , kendisine borelu olan Avrupa için borclarının te'diyesini pek güçleştirmiştir . Muttehide'i Amerika nın zimamdarları zaten pek eyi biliyorlar ki Eski - Dünya , Amerika nın , pamuk gibi ba'zı mahsulünden gecemediği halde Amerika 123 milyon nufusa malik olduğundan ve toprak ve sanayi' mahsullerinin yüzde 92 sini kendi ehali ve sanayi'ı bel' ettiğinden, 'indelhace , ticari mubadeleden mustağni olacaktır.

Amerikalılar, kendilerine 'atf etdikleri siyasi, iktisadi ve ahlaki fa'ikiyyetin mu'eyyidesi olarak, bir çok sulhperverane beyanata rağmen her gün artan mühib bir şevketi askeriyyeye

[1] Ali ve 'umumi Amerika Terbiye Usulları adile tercüme etmiş olduğum kitabın 2 inci cildinde 635 - 636 ncı sahifelerine bakın . A. D.

[2] Bunu izaha bir mekale tahsis edilecek .

malikdirler . İktidar mevki'ini terk etmeden evvel, Reisi Cumhur Coolidge , memleketinin kuvve'i askeriyyesini şu suretle kayd ediyordu. Memleketiniz Avrupa darul'harbine iki milyon adam dökmüş ve 11 kânuni sani 1918 mutarekesinin 'akdine yardım etmiş olan bir ordu ve bahriyye toplamaya, techiize ve kâffe'i levazimini vermeye kâfi menabı'ı servete , seciyyeye ve zekâyâ malikdir. [1]

Binaen'aleyh son Harbin neticesi olan askeri ve bahri şevketleri sebeble Muttehide'i Amerika'nın az çok uzak bir atide Japon nüfusunun fazlalığı veya Japon istilasından tevliüd edebilecek tehlikeler müstesnâ olarak Muttehide'i Amerikanın hiç bir korkacağı yoktur.

Muttehide'i Amerikanın askerî kuvvetinin ortaya çıkması , Avrupa için olduğu kadar Amerika için de bir keşf oldu ; M. Coolidge demiştir ki :

« Yalnız kudret hususunda değil, ehalmizin ittihadı hususunda hiç bir memleket daha ziyade 'ulvî bir şime, daha yüksek bir derecede bir vatanperverlik hissiyyatı göstermemiştir . Sanayi' leederlerimiz büyük tanzim kabiliyyeti, menabı'ı maliyyemizin fevkal'tasavvur kudreti, mecburî hizmeti askeriyye kanununa bütün efradımız tarafından gösterilen yardım zira'at, sanayi', demir yollar ve bankalar silah altında **Dört milyon** ve ihtiyat altı milyon, bunların cümlesi harbe devam için kuvvetli bir şevk , kuvvetli bir ilca oldu. Bunların cümlesi dünyada hiç bir milletin bir araya toplamamış olduğu bir kudret yekûnu teşkil etti » .

Şübhesiz M. Coolidge in hatırlatdığı veçh ile Amerikanın Harb için mesarifi 'azim oldu, çünkü bu mesarif, harbe girdiği zamanda bütün servetinin yarısını teşkil ediyordu.

Diplomatiğe has ihtiyatkârlığına rağmen Muttehide'i Amerika Cumhur Re'isi, aynı nutkunda Amerika ve Avrupa nazar noktaları arasında mevcut ihtilaf üzerinde ısrar etti . Zaten Amerika hükûmetinin terki teslihat

hakkındaki fikirleri Cem'iiyeti Ekvamda mu-nakaşa olunandan pek ayırdır .

M. Coolidge demiştir ki, bütün beşerî tecrübe isbat etmiş görünmektedir ki, 'akılane bir suretde mudafa'asını hazırlayan bir memleket hasmane bir hücum mevzu'u olmaya ve keza-lik kendisini harbe sürükleye bilecek bir suretde hukukuna tecavüz edilmeye de az maruzdur. [1]

Dr. G. Le Bon

ŞİİR

NELERE MEFTUNUM

Enisi huznüm ezelden , bu hale meftunum ,
Tessürümdeki ulvî me'âle meftunum .

Rahiki şi'r ile sermestî bikarar oldum ,
Bu sekri safa , bu sekri halâle meftunum .

Ararmıyım mehi rahşanı hasta ruhumla ,
Elemli , giryeli , sakın leyâle meftunum .

Düşündürür beni solğun bedayi'ile hazan ,
O rikkat aver , o nazik melâle meftunum .

Benim nedime'i hüznüm sönen güzellerdir ,
O çehrelerdeki rengi zevale meftunum .

Budur benim emelim , gülsün ağlayanlar hep,
Vücuda gelmeyecek bir hayale meftunum .

Eder bükâlî, meraretli sanihat ilham ,
Te'essürümdeki ulvî melâle meftunum .

Tokadi zade Şekib

[1] İctihadın xı inci mudir fikri şudur : Les particuliers comme les nations réellement forts sont ceux qui savent se dispenser de recourir à la violence pour se défendre .

Türkcesi de şudur :

Hakikaten kavi ferdler ve milletler o ferdler ve milletlerdir ki kendilerini mudafa'a için şiddet istimaline [ya'nî harbe sürüklenmeye] muraca'atdan mustağni bulunmayı bilirler. M. Coolidge in dediği budur. İctihadın mudir fikirleri M. Coolidge in nutkunun söylendiği tarihten 14 sene evvel yazılmış ve basılmıştı .

[1] 3 Kânuni sani 1928 tarihinde Mr. Coolidge in irad ettiği nutukdan .